

and the growing global importance of FinTech and Blockchain technologies in enhancing the cybersecurity of banking operations.

The current state of Ukrainian banking legislation in relation to the use and implementation of FinTech and blockchain-based smart contracts is analyzed. The interrelation and impact of these technologies on the cybersecurity of banking institutions and personal data of their clients are analyzed. It is noted that the use of these technologies can stimulate economic growth by promoting innovation, increase the efficiency of financial services and attract foreign investment, improve the effectiveness of monetary policy by facilitating the collection and analysis of real-time data, and enhance financial inclusion.

The authors highlight the role of regulatory authorities, such as the National Bank of Ukraine (NBU) and the Ministry of Digital Transformation, in shaping the legal framework for fintech and blockchain.

It is noted that the integration of these technologies into the banking sector is contributing to an excellent reduction in fraud and financial errors. The introduction of this innovative modernization has a high level of profitability and allows to be more stable in the market in the presence of existing crisis phenomena. With the help of various cryptographic primitives it is possible to achieve maximum anonymity of user identification, which makes the considered technologies and their modifications widespread in the field of financial and economic security of the bank.

Based on this, the author emphasizes the importance of establishing a robust regulatory framework that can facilitate the growth of FinTech and blockchain, while adequately addressing risks such as cybercrime, data privacy issues, and the potential destabilization of the financial system.

Keywords: financial technologies, blockchain, smart contracts, regulatory policy, cybersecurity, digital assets, decentralized financial system, financial security.

DOI: 10.33766/2524-0323.103.154-164

УДК: 347.919

Раїмов Р. І., кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету (м. Вінниця, Україна)

e-mail: phdraimov@gmail.com

ORCID iD: <http://orcid.org/0009-0001-2315-7575>

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ДЖЕРЕЛ ДОХОДІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПРОЦЕДУРИ ВИЗНАННЯ АКТИВІВ НЕОБГРУНТОВАНИМИ

У статті досліджено проблему визначення законності джерел доходів і походження активів, набутих до 28 листопада 2019 року, при застосуванні процедури визнання активів необгрунтованими.

В Україні цивільна конфіскація реалізована через процедуру визнання активів необгрунтованими. Необхідною умовою для визнання активів необгрунтованими є саме фактичне набуття їх у власність, а не юридичне.

Розглянуто питання щодо визначення законності джерел доходів та походження активів, набутих до 28 листопада 2019 року, у контексті застосування процедури визнання активів необґрунтованими. Автором звернено увагу на необхідність перевірки законності походження таких активів, навіть якщо вони не підлягають конфіскації згідно з чинним законодавством (посилання на рішення Європейського Суду з прав людини, який стверджує, що вимога до законності може використовуватись для контролю за користуванням майном та забезпеченням інтересів суспільства).

У статті вказано, що правовою підставою вимагати встановлення правомірності доходів та законності джерел їх походження, набутих або отриманих до 28 листопада 2019 року, є те, що вимога до законності джерел доходів державних службовців діяла в Україні постійно та незалежно від положень законодавства стосовно стягнення необґрунтованих активів.

Зазначено, що, відповідно до Глави 12 ЦПК України, у випадку, коли джерелом доходу є активи, набуті до 28 листопада 2019 року, то їх слід вважати потенційним джерелом доходів та повинні бути також перевірені на законність походження при визначенні розміру законних доходів.

Стверджено, що необґрунтовані активи, які були набуті до 28 листопада 2019 року, хоча й не підлягають стягненню в дохід держави, проте їх законність і правомірність повинні бути підтвержені. Автор робить висновок, що необґрунтовані активи, набуті до 28 листопада 2019 року, не можуть априорі вважатися законним джерелом доходів без підтвердження правомірності їх набуття.

Ключові слова: необґрунтовані активи, законні доходи, «запямоване майно», цивільна конфіскація, походження активів, джерела доходів.

Постановка проблеми. При застосуванні процедури визнання активів необґрунтованими необхідною складовою є встановлення всіх законних доходів відповідача. Дослідження поняття законності джерел доходів і походження активів, набутих до 28 листопада 2019 року, при застосуванні процедури визнання активів необґрунтованими, дозволить встановити межі застосування процедури, передбаченої Главою 12 ЦПК України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджувались різні правові питання, зокрема, чи є цивільна конфіскація за своєю правовою природою певним видом покарання (Т. Хутор) [15], які міжнародно-правові засади цивільної конфіскації та правовий механізм стягнення необґрунтованих активів (І. С. Нуруллаєв) [10], також проведено аналіз і порівняння конфіскації та спеціальної конфіскації (В. Мамницький) [9], здійснено науковий аналіз загальних положень міжнародного законодавства та законодавства України з метою визначення теоретичних і практичних проблем, що виникають у сфері визнання активів необґрунтованими (А. Біцок) [2], розглянуто стягнення необґрунтованих активів, як вид відповідальності (Є. Крук) [8].

Проблему встановлення законності доходів частково висвітлює Я. Вороніжський. На його думку, майно, що було набуто до набрання чинності відповідним законом не за законні доходи, не стає набутих правомірно, а прийняття за-

кону про визнання необґрунтованими активів не позбавляє державу права позбавити особу майна, отриманого не за законні доходи до набрання чинності законом [3].

У наукових працях досліджено правову природу цивільної конфіскації, процедуру визнання необґрунтованими активів та частково досліджено саме практичні проблеми. Нагомість майже не приділено уваги саме джерелам доходів та походженню активів у розрізі цивільної компенсації, зокрема, необґрунтованих активів.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у визначенні меж встановлення законності джерел доходів і походження активів, набутих до 28 листопада 2019 року, при застосуванні процедури визнання активів необґрунтованими

Виклад основного матеріалу. Однією із найсуттєвіших відмінностей цивільної конфіскації від конфіскації в межах кримінального провадження є те, що конфіскація «in rem» є речовою, а її застосування можливе без засудження особи (а в окремих державах – без обвинувачення чи взагалі кримінального переслідування) за вчинення злочину, оскільки у такому випадку переслідується не особа, а відповідне майно. Основною ідеєю такої конфіскації виступає позбавлення злочинців економічного та матеріального підґрунтя [4, с. 83].

В Україні цивільна конфіскація реалізована через процедуру визнання активів необґрунтованими. Відповідно до ч. 4 ст. 290 Цивільного процесуального кодексу України, позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави може бути пред'явлено до особи, яка, будучи особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, набула у власність активи, зазначені в частині другій цієї статті, та/або до іншої фізичної чи юридичної особи, яка набула у власність такі активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або якщо особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними [17].

Згідно з ч. 2 ст. 290 ЦПК України, позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави пред'являється щодо: 1) активів, набутих після дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» (далі – 28.11.2019), якщо різниця між їх вартістю і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом, але не перевищує межу, встановлену статтею 368-5 Кримінального кодексу України; 2) активів, набутих після 28.11.2019, якщо різниця між їх вартістю і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб,

встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом, а кримінальне провадження за статтею 368-5 Кримінального кодексу України, предметом злочину в якому були ці активи, закрите на підставі пунктів 3, 4, 5, 8, 10 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України, і відповідне рішення набуло статусу остаточного; 3) доходів, отриманих від активів, зазначених в абзацах другому та третьому цієї частини [17]. Тобто, предметом позову є саме активи, набуті після 28.11.2019 та доходи з таких активів. Відповідачем є особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – Уповноважена особа).

Відповідно до ч. 8 ст. 290 ЦПК України, для цілей глави 12:

- термін «активи» означає грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на рахунках/електронних гаманцях, у банках чи інших фінансових установах, небанківських надавачах платіжних послуг, емітентах електронних грошей чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, майнові права, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, уповноваженій на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування;

- під «набуттям активів» слід розуміти набуття активів особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність, а також набуття активів у власність іншою фізичною або юридичною особою, якщо доведено, що таке набуття було здійснено за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тожні з змістом здійсненню права розпорядження ними;

- термін «законні доходи» означає доходи, правомірно отримані особою із законних джерел, зокрема джерел, визначених пунктами 7 і 8 частини першої статті 46 Закону України «Про запобігання корупції» [17].

Згідно зі ст. 316 Цивільного кодексу України, правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює, відповідно до закону, за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [16]. Поняття права власності не розповсюджується на роботи та послуги, які також можуть бути активом у розумінні глави 12 ЦПК України. При цьому набуття активів, хоча й передбачає набуття їх у власність, водночас не вимагає обов'язкового виникнення права власності на такі активи.

Отже, необхідною умовою для визнання активів необґрунтованими є саме фактичне набуття у власність (використання прихованих активів, уперше зазначення активів у декларації, розпорядження активом шляхом введення в цивільний обіг, зокрема через фіктивні правочини тощо), а не юридичне.

Відповідно до ст. 328 ЦК, право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не впливає із закону або незаконність набуття права власності чи необґрунтованість активів, які перебувають у власності, не встановлені судом [16]. При тому презумпція необґрунтованості (неправомірності) визначена

у ст. 291 ЦПК України у процесуальних нормах, а саме якщо судом на підставі поданих доказів не встановлено, що активи або грошові кошти, необхідні для придбання активів, були набуті за рахунок законних доходів [3].

Згідно з ч. 8 ст. 290 ЦПК України, доходи можна вважати законними, лише якщо вони відповідають вимогам правомірності отримання та законності джерел їх походження [17]. У випадку, коли джерелом доходу є активи, які набуті до 28.11.2019, то їх слід вважати потенційним джерелом доходів, і вони повинні бути також перевірені на законність походження при визначенні розміру законних доходів у розумінні Глави 12 ЦПК України.

Незважаючи на те, що, відповідно до положень Глави 12 ЦПК України, активи, котрі мають ознаки необґрунтованих, однак набуті до 28.11.2019, не підлягають стягненню в дохід держави, такі активи та отримані від них доходи не можуть априорі вважатися законними без підтвердження правомірності їх набуття.

У зворотному випадку необґрунтовані активи, набуті до 28.11.2019, будуть безпідставно узаконені, що спричинить значні негативні наслідки для суспільства, яке зацікавлене в припиненні корупційних практик.

Згідно з п. 103 рішення Європейського Суду з прав людини (далі – Суд) у справі «Гогітідзе та інші проти Грузії» (далі – Рішення), Суд зазначає, що користування майном, яке зазначається у справі (прим. авт. – *справа стосувалась конфіскації майна грузинського чиновника та його близьких осіб, законність та правомірність набуття якого не доведено заявником*), не було вигодою для заявників і не спричиняло шкоди суспільству [14].

Закономірно виникає питання з приводу правових підстав вимагати встановлення правомірності доходів та законності джерел їх походження, набутих або отриманих до 28.11.2019.

Застосування інституту визнання необґрунтованими активів і їх стягнення у дохід держави має відповідати ст. 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод [12].

Так Суд у п. 99 Рішення наголошує на тому, що вимога «законності», що міститься в статті 1 Протоколу №1, не може трактуватись звичайним чином як така, що запобігає можливості контролювати користування майном або будь-якого іншого втручання в матеріальні права за допомогою нових ретроспективних положень законодавства, які регулюють тривалі фактичні ситуації або заново регулюють правові відносини [14]. Аргументуючи свою позицію, Суд зазначив, що правові антикорупційні стандарти було закладено в законодавстві Грузії набагато раніше за прийняття нормативно-правових актів, якими передбачена конфіскація необґрунтованого майна чиновників [14].

В Україні антикорупційні стандарти були започатковані Законом України «Про державну службу» від 1993 року [11]. У подальшому антикорупційне законодавство вдосконалювалось та розширювалось національними нормативно-правовими актами та через ратифікацію міжнародних угод.

На думку Т. Хутор, прозорість доходів та іншого майна Уповноважених осіб впливає з обов'язку Уповноважених осіб декларувати свої доходи та обґрунтовувати законність їх походження. З огляду на загальні інтереси суспільства,

державна здійснює контроль за прозорістю доходів та іншого майна Уповноважених осіб. Якщо зазначені обов'язки порушуються, держава зобов'язана стягнути активи в державний бюджет. Це цілком узгоджується з положеннями ст. 1 Першого протоколу до ЄКПЛ [15].

Вимога до законності джерел доходів діяла в Україні постійно та незалежно від положень законодавства стосовно стягнення необґрунтованих активів. У такому випадку необґрунтовані активи, набуті до 28.11.2019, є джерелами доходу в розумінні Глави 12 ЦПК. У разі відсутності підтвердження правомірності отримання доходів або законності джерел їх походження такі доходи, зокрема отримані в результаті відчуження необґрунтованого активу, набутого до 28.11.2019, не можуть бути враховані при розрахунку зменшення розміру необґрунтованих активів.

Отже, при наявності у відповідача необґрунтованих активів («заплямоване майно»), набутих до 28.11.2019, подальше їх перетворення/конвертація на активи після 28.11.2019 може бути підставою вважати перетворені активи набутими після 28.11.2019. При цьому законність їх походження ставиться під сумнів, оскільки вони набуті в результаті перетворення/конвертація «заплямованого майна».

Схожого підходу дотримується Суд, який посилається на висновок експертів MONEYVAL та зазначає, що, на думку експертів, процедура конфіскації має відповідати вимогам Страсбурзької конвенції з можливістю конфіскації доходів та засобів, і якщо вони були перетворені в інший вид власності, необхідно стягнути еквівалентну вартість такого майна [14]. Суд, зокрема, у Рішенні звертається до витягу з Технічної інструкції з імплементації Конвенції ООН проти корупції (далі – Інструкція) [1]. Так пункт 4 Інструкції має відношення до ситуацій, у яких доходи були перетворені в інше майно. У цьому випадку держави-учасниці повинні розглядати справи про конфіскацію перетвореного майна, а не прямих доходів [1].

Зважаючи на такі міжнародні правові механізми, як Конвенція ООН проти корупції [6], Рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) [13] і, зокрема, Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму [7], Суд зазначає, що заходи щодо конфіскації могли застосовуватись не тільки безпосередньо до майна, яке було отримане незаконним шляхом, а й майна, доходів та інших непрямих прибутків, які були отримані шляхом конвертування або перетворення цінностей, отриманих злочинним шляхом, або змішані з іншим майном, джерело походження якого, можливо, є законним.

Як зазначає Суд у вказаному пункті, виражено, так звану, теорію «заплямованого майна», тобто під час обміну заплямованого майна на «чисте» майно, останнє стає заплямованим. У той час, як це може викликати питання про добросовісне отримання майна, країни розробили вимоги, за яких законодавство дає першість безвідкличності «заплямованого» майна незалежно від його повторної передачі, прийому і перетворення [14].

Висновки. Таким чином, враховуючи вимоги законодавства та міжнародних правових механізмів, особливо Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конвенції ООН проти корупції, необґрунтовані активи, набуті до 28.11.2019, не можуть апріорі вважатися законним джерелом доходів без підтвердження правомірності їх набуття. У разі наявності таких активів та їх подальшого перетворення після 28.11.2019, законність походження таких перетворених активів може бути під сумнівом і відповідні заходи щодо стягнення можуть бути застосовані.

Перспективним є дослідження складових понять необґрунтовані активи, а саме поняття законних доходів, визначення критеріїв за якими може бути встановлено дії, тогочасні за змістом здійсненню права розпорядження, критерії встановлення набуття у власність таких активів за дорученням особи.

Використані джерела:

1. United Nations Office on Drugs and Crime. TECHNICAL GUIDE TO THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION. URL : https://www.unodc.org/documents/corruption/Technical_Guide_UNCAC.pdf. (дата звернення: 27.05.2023).

2. Бішок А. Визнання активів необґрунтованими за наявності фактів присвоєння державних активів і повернення необґрунтованих активів до державного бюджету: міжнародний досвід. *Часопис цивілістики*. № 41. 2021. URL : <https://doi.org/10.32837/chc.v0i41.420>. (дата звернення: 27.05.2023).

3. Вороніжський Я. Удосконалення інституту визнання необґрунтованими активів. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 9. 2022. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/30>. (дата звернення: 27.05.2023).

4. Колотило О. О. Конфіскація поза межами кримінального переслідування: цивільна конфіскація: міжнародно правовий аспект. *Наукові записки інституту законодавства Верховної Ради України*. № 3. 2019. С. 81-88.

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ. Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. [Електронний ресурс] URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n289. (дата звернення: 27.05.2023).

6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Конвенцію ратифіковано із заявами Законом № 251-V (251-16) від 18.10.2006. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 50. 496 с. [Електронний ресурс] URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16. (дата звернення: 27.05.2023).

7. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму: Міжнародний документ. Конвенцію ратифіковано з заявами і застереженнями Законом № 2698-VI (2698-17) від 17.11.2010. [Електронний ресурс] URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text. (дата звернення: 27.05.2023).

8. Крук Є. Конфіскація незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, як різновид цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційного правопорушення. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст]* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ.

конф. (Київ. 12 груд. 2019 р.): у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ. 2019. Ч. 1. 264 с. С. 122-125. URL : <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/16379>. (дата звернення: 27.05.2023).

9. Мамницький В., Лебедєва А. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх витребування: надане законом право чи помилка законодавця. *Журнал східноєвропейського права*. № 67. 2019. URL : <https://doi.org/10.5281/zenodo.3474767>. (дата звернення: 27.05.2023).

10. Нуруллаєв І. С. Правове регулювання механізму стягнення необґрунтованих активів пов'язаних фізичних та юридичних осіб як виду цивільної конфіскації та його міжнародно-правові засади. *Правова позиція*. № 1 (34). 2022. URL : <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2022-1.13>.

11. Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 № 3723-XII. У редакції від 11.10.2017. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12#Text>. (дата звернення: 27.05.2023).

12. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ. Протокол ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. [Електронний ресурс] URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text. (дата звернення: 27.05.2023).

13. Сорос Рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): Міжнародний документ від 25.09.2003. [Електронний ресурс] URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835_001#Text. (дата звернення: 27.05.2023).

14. Справа «Гогітідзе та інші проти Грузії»: Рішення Європейського Суду з прав людини від 12.05.2015. [Електронний ресурс] URL : <https://courses.ed-era.com/assets/courseware/9e466733eab9aeb296f9e4ce7973e27c/asset-v1:EdEra+HR201+hr201+type@asset+block/1P1-Gogitidze.pdf>. (дата звернення: 27.05.2023).

15. Хутор Т. Стягнення активів у дохід держави в результаті визнання їх необґрунтованими: прихований вид покарання? *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки*. Том 7. 2021. URL : <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2021.7.61-70>. (дата звернення: 27.05.2023).

16. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.03.2001 № 435-IV. У редакції від 22.05.2023. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. (дата звернення: 27.05.2023).

17. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. У редакції від 18.10.2023. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. (дата звернення: 27.05.2023).

References:

1. United Nations Office on Drugs and Crime. TECHNICAL GUIDE TO THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION. N. d. N. p. URL : https://www.unodc.org/documents/corruption/Technical_Guide_UNCAC.pdf. [in English].

2. Bitsiuk, A. (2021) Vyznannia aktyviv neobgruntovanykh za naiavnosti faktiv prysvoienno derzhavnykh aktyviv i povnennia neobgruntovanykh aktyviv do derzhavnoho biudzhetu: mizhnarodnyi dosvid. *Chasopys tsyvilistyky - Journal of Civil Studies*, 41. [Electronic resource] N. p. URL : <https://doi.org/10.32837/chc.v0i41.420>. [in Ukrainian].

3. Voronizhskiy, Ya. (2022) Udoskonalennia instytutu vyznannia neobgruntovanykh aktyviv. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal- Legal scientific electronic journal*, 9.

[Electronic resource] N. p. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/30>. [in Ukrainian].

4. Kolotylo, O. O. (2019) Konfiskatsiia poza mezhamy kryminalnogo peresliduvannia: tsyvilna konfiskatsiia: mizhnarodno pravovyi aspekt. *Naukovi zapysky instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy - Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 3, 81–88. [in Ukrainian].

5. Konventsia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: Mizhnarodnyi dokument. Konventsiiu ratyfikovano Zakonom № 475/97-VR vid 17.07.97. (1997) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n289. [in Ukrainian].

6. Konventsia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii: Konventsiiu ratyfikovano iz zaiavamy Zakonom № 251-V (251-16) vid 18.10.2006. (2006). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 50. [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16. [in Ukrainian].

7. Konventsia Rady Yevropy pro vidmyvannia, poshuk, aresht ta konfiskatsiiu dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, ta pro finansuvannia teroryzmu: Mizhnarodnyi dokument. Konventsiiu ratyfikovano z zaiavamy i zasterezhenniamy Zakonom № 2698-VI (2698-17) vid 17.11.2010. (2010) [Electronic resource] N. p. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text. [in Ukrainian].

8. Kruk, Ye. (2019) Konfiskatsiia nezakonnykh aktiviv osib, upovnovazhenykh na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia, yak riznovyd tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti za vchynennia koruptsiinoho pravoporushennia. *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri [Tekst] : materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv. 12 hrud. 2019 r.): u 2 ch. / - Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri [Tekst] : materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. konferencie) : (Ch. 1-2; Ch. 1); Kyiv. 12 hrud. 2019, 122-125. / [redkol.: V. V. Chernei, S. D. Husariev, S. S. Cherniavskyy ta in.]. [edited by: V. V. Chernei, S. D. Husariev, S. S. Cherniavskyy ta in.]. Kyiv : Nats. akad. vnutr, sprav. URL : [fhttp://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/16379](http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/16379). [in Ukrainian].*

9. Mamnytskyi, V., Lebedieva, A. (2019) Prediavlennia pozovu pro vyznannia neobgruntovanykh aktiviv ta yikh vytrebuвання: nadane zakonom pravo chy pomylka zakonodavtsia. *Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava - Journal of Eastern European law*, 67. URL : <https://doi.org/10.5281/zenodo.3474767>. [in Ukrainian].

10. Nurullaiev, I. S. (2022) Pravove rehuliuвання mekhanizmu stiahnennia neobgruntovanykh aktiviv poviazanykh fizychnykh ta yurydychnykh osib yak vydu tsyvilnoi konfiskatsii ta yoho mizhnarodno-pravovi zasady. *Pravova pozytsiia - Legal position*, 1(34). [Electronic resource] N. p. URL : <https://doi.org/10.32836/2521-6473>. 2022-1.13. [in Ukrainian].

11. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 16.12.1993 № 3723-XII. U redaktsii vid 11.10.2017. (2017) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12#Text>. [in Ukrainian].

12. Protokol do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: Mizhnarodnyi dokument. Protokol ratyfikovano Zakonom № 475/97-VR vid 17.07.97. (1997) [Electronic resource] N. p. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text. [in Ukrainian].

13. Sorok Rekomendatsii Hrupy z rozrobky finansovykh zakhodiv borotby z vidmyvanniam hroshei (FATF): Mizhnarodnyi dokument vid 25.09.2003. (2003) [Electronic resource] N. p. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835_001#Text. [in Ukrainian].

14. Sprava «Hohitidze ta inshi proty Hruzii»: Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny vid 12.05.2015. (2015) [Electronic resource] N. p. URL : <https://courses.ed-era.com/assets/courseware/9e466733eab9aeb296f9e4ce7973e27c/asset-v1:EdEra+HR201+hr201+type@asset+block/1P1-Gogitidze.pdf>. [in Ukrainian].

15. Khutor, T. (2021) Ctiahnennia aktyviv u dokhid derzhavy v rezultati vyznannia yikh neobgruntovanymy: prykhovanyi vyd pokarannia? *Naukovi zapysky NaUKMA. Yurydychni nauky - Naukma's scientific notes. Legal sciences*, vol. 7. [Electronic resource] N. p. URL : <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2021.7.61-70>. [in Ukrainian].

16. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.03.2001 № 435-IV. U redaktsii vid 22.05.2023. (2021; 2023) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. [in Ukrainian].

17. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 18.03.2004 № 1618-IV. U redaktsii vid 15.04.2023. (2004; 2023) [Electronic resource] N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.05.2023

Ruslan R., PhD in Law, Associate Professor of the Department of Law of Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics (Vinnytsia, Ukraine)

THE PROBLEM OF DETERMINING THE LEGALITY OF INCOME SOURCES ARISES WHEN APPLYING THE PROCEDURE TO OF RECOGNITION OF UNEXPLAINED ASSETS

This article examines the problem of determining the legality of sources of income and the origin of assets acquired before 28.11.2019 when applying the procedure for recognizing of unexplained assets.

Civil confiscation has been implemented in Ukraine due to the procedure of recognizing assets as unfounded. A necessary condition for the recognition of assets as unsubstantiated is the actual acquisition of ownership, and not just the legal one.

This article examines the issue of determining the legality of sources of income and the origin of assets acquired before 28.11.2019 in the context of the application of the procedure for recognizing assets as unjustified. The author draws attention to the need to verify the legality of the origin of such assets, even if they are not subject to confiscation according to current legislation. He refers to the decision of the European Court of Human Rights, which states that the requirement of legality can be used to control the use of property and ensure the public interest.

It is also mentioned that the legal basis for demanding the establishment of the legality of income and the legality of the sources of their origin, acquired or received before 28.11.2019, is that the requirement for the legality of the sources of income of civil servants has been in effect in Ukraine constantly and independently of the provisions of the law regarding the recovery of unjustified assets.

The article also describes that in the sense of Chapter 12 of the Civil Code of Ukraine, in the event that the source of income is assets acquired before 28.11.2019, such assets should be considered a potential source of income, and their legality of origin should also be checked when determining the amount of legal income.

The article states that unsubstantiated assets that were acquired before 28.12.2019, although they are not subject to collection in state income, their legality and legitimacy must be confirmed. The author concludes that unexplained assets acquired before 28.12.2019 cannot a priori be considered a legitimate source of income without confirmation of the legality of their acquisition.

Keywords: unexplained assets, legitimate income, «tainted property», civil forfeiture, origin of assets, sources of income.